

Waterwinning voor beregening

Regels en kosten lopen sterk uiteen

Beregening is een algemeen verschijnsel in zomers Nederland. Veel golfbanen worden regelmatig beregend ter voorkoming van droogteschade. Het onttrekken van grond- en oppervlaktewater voor beregening is aan regels gebonden: vaak zijn onttrekkingen meld- of vergunningplichtig en in sommige gebieden en periodes zelfs verboden. Ook kunnen er kosten verbonden zijn aan een vergunning of aan de hoeveelheid water die wordt onttrokken. Zowel de regels als de kosten voor onttrekkingen variëren binnen Nederland zo sterk dat er navrante verschillen bestaan voor de gebruikers van water. Daarbij is het voor veel gebruikers onduidelijk of, en zo ja aan welke regels ze moeten voldoen. Dit artikel beschrijft wie de regels stelt waaraan een onttrekking moet voldoen, welke regels er zijn en wat de bijbehorende kosten zijn.

Auteurs: Ir. Cathelijne R. Stoof & Prof. Coen J. Ritsema, Alterra, Wageningen UR

Regels voor wateronttrekking met als doel beregening zijn op verschillende niveaus vastgelegd in een veelvoud aan wetten, verordeningen en keuren. Verschillende onttrekkingen vallen onder verschillende 'kwantiteitsbeheerders' (zie figuur 1) die elk hun eigen regels en prijzen bepalen. Wat oppervlaktewater betreft, beheert Rijkswaterstaat het hoofdwatersysteem en de waterschappen de regionale watersystemen. In West-Nederland worden waterschappen ook wel hoogheemraadschappen genoemd. Het grondwaterbeheer is in handen van de provincies, behalve in de provincies Overijssel en Limburg waar een deel van deze taak is ondergebracht bij de waterschappen. Het is belangrijk op te merken dat doorgaans geen regels worden gehanteerd voor beregening: het is altijd de wateronttrekking die aan regels gebonden is.

Waterkwantiteit

De regels voor het onttrekken van water verschillen sterk binnen Nederland. Dat is deels te verklaren door verschillen in waterbeschikbaarheid, maar ook door de mate waarin de kwantiteitsbeheerder onttrekkingen wil monitoren en zowel onttrekkingen als administratieve lasten in de hand wil houden. Kwantiteitsbeheerders kunnen hun eigen regels bepalen, die vervolgens worden vastgelegd in een verordening of keur. Daarin staat onder meer welke onttrekkingen onder de meld-, registratie-

en vergunningplicht vallen en in welke gevallen volstaan kan worden met algemene regels (zie kader, pag. 24). De grenzen hiervoor zijn op verschillende manieren gesteld, hoewel de meeste provincies en waterschappen de grenzen leggen bij een bepaald onttrekkingvolume per uur. Daarbij gaat het ofwel om de maximale pompcapaciteit van de installatie, ofwel om de intensiteit van de onttrekking. In een aantal gevallen worden grenzen gelegd bij maximale hoeveelheden per maand, kwartaal of jaar. Kwantiteitsbeheerders kunnen daarnaast aangescherpte regels instellen of onttrekkingen zelfs verbieden in gebieden die kwetsbaar zijn voor onttrekkingen. Zowel de locatie van deze gebieden als de regels staan in dat geval aangegeven in de keur of verordening.

Grondwater

Figuur 2 geeft een overzicht van de regelgeving voor onttrekking van grondwater voor beregening van sportvelden. In de meeste provincies geldt een meldplicht voor onttrekkingen groter dan 0 tot 10 m³/u. De vergunningplicht geldt in vijf gevallen vanaf de in de wet

gestelde grens van 60 m³/u, in andere gevallen geldt een strakkere vergunningplicht. Voor onttrekkingen die onder deze grens vallen, hebben de meeste provincies algemene regels ingesteld. Daarnaast geldt de registratieplicht doorgaans voor onttrekkingen met bepaalde intensiteit of capaciteit. Vier provincies hebben kwetsbare gebieden ingesteld, waar aangescherpte regels gelden. In de meeste provincies komen de regels voor beregening van sportvelden overeen met die van de landbouw. Gelderland en Limburg daarentegen hanteren strengere regels voor sportvelden, waarbij de provincie Limburg zelfs een maximaal toegestane beregeningsgift hanteert. Deze provincie heeft in overleg met de Nederlandse Golf Federatie bepaald dat het verdampingstekort voor grasvelden varieert tussen circa 100 en 200 mm per jaar. Limburg heeft de beregeningslimiet voor sportvelden daarom gelegd op 200 mm per jaar. De provincies Zeeland en Noord-Brabant hanteren strenge regels voor zowel beregening in de landbouw als op sportvelden. In Zeeland is dit om het risico op uitputting van de in kustgebieden geringe zoetwatervoorraad te minimaliseren.

Watersoort	Beheerder
Oppervlaktewater (hoofdsysteem)	Rijkswaterstaat
Oppervlaktewater (regionaal systeem)	Waterschap
Grondwater (Limburg, Overijssel)	Waterschap
Grondwater (overige provincies)	Provincie

Figuur 1: Kwantiteitsbeheerders voor beregeningsonttrekkingen

Provincie	Meldplicht	Meet/ registratieplicht	Algemene regels	Vergunningplicht	Opmerkingen
Groningen	> 10 m ³ /u ^P of bij verandering	> 10 m ³ /u ^P of als bestuur zo besluit	10-30 m ³ /u ^P	> 30 m ³ /u ^P	Vergunningen alleen mogelijk in bepaalde gebieden.
Friesland	> 1 m ³ /u of bij verandering	altijd	1-60 m ³ /u	> 60 m ³ /u	-
Drenthe	> 1 m ³ /u ^P of bij verandering	in algemene regels	1p-60 m ³ /u	> 60 m ³ /u	standaard beregeningsverbod in bepaalde gebieden/ perioden niet van toepassing
Flevoland	> 1 m ³ /u ^P	> 40 m ³ /u ^P	< 40 m ³ /u ^P en < 30 m diep in bepaalde gebieden	> 40 m ³ /u ^P of > 30 m diep in bepaalde gebieden	Ontheffingen worden niet verleend voor onttrekkingen uit het 3e water voerende pakket.
Overijssel	> 0 m ³ /u ^P of bij verandering	-	10-60 m ³ /u ^P	> 60 m ³ /u ^P	In bepaalde gebieden verbod op onttrekkingen > 50 m diep
Gelderland	> 10 m ³ /u ^P	> 10 m ³ /u ^P	-	> 10 m ³ /u of > 12.000 m ³ /kw	-
Utrecht					
<i>Kwetsbaar gebied</i>	< 10 m ³ /u	bij vergunning	-	> 10 m ³ /u of > 12.000 m ³ /kw	Onttrekking uit 2e watervoerende pakket verboden als onttrekking uit 1e watervoerende pakket mogelijk is
<i>Overige gebieden</i>	in algemene regels	bij vergunning	< 60 m ³ /u ^P	> 60 m ³ /u ^P	
Noord-Holland					
<i>Kwetsbaar gebied</i>	in algemene regels	> 1.000 m ³ /mnd	< 12.000 m ³ /jr	> 12.000 m ³ /jr	-
<i>Overige gebieden</i>	in algemene regels	> 1.000 m ³ /mnd	< 50.000 m ³ /jr	> 50.000 m ³ /jr	-
Zuid-Holland					
<i>Kwetsbaar gebied</i>	1-10 m ³ /u en < 12.000 m ³ /jr of bij verandering	in algemene regels	10-60 m ³ /u en < 12.000 m ³ /jr en < 5 mnd	> 60 m ³ /u of > 12.000 m ³ /jr of > 5 mnd	-
Zeeland					
<i>Kwetsbaar gebied</i>	> 0 m ³ /u ^P en bij verandering	> 0 m ³ /u ^P	< 100 m ³ /u en < 1.000 m ³ /mnd en < 6 mnd	Niet mogelijk	Onttrekking is alleen toegestaan als er geen risico bestaat voor aantasting van zoetwaterbellen of natuurwaarden (overige gebieden idem)
<i>Overige gebieden</i>	> 5 m ³ /u ^P en bij verandering	> 5 m ³ /u ^P	10-100 m ³ /u en 3.000 m ³ /kw en < 6 mnd	> 10 m ³ /u of > 1.000 m ³ /mnd of > 8.000 m ³ /jr	
Noord-Brabant	-	bij vergunning	-	> 10 m ³ /u of > 30 m diep of in beschermde gebieden	Nieuwe vergunningen worden sinds 1998 niet meer verleend. Verbod op onttrekkingen > 80 m gebieden diep.
Limburg					
<i>Kwetsbaar gebied</i>	-	-	-	> 0 m ³ /u ^P	Maximaal toegestane beregening is 200 mm/jr. Onttrekkers moeten negatieve effecten op evt. nabijgelegen natuurgebieden compenseren.
<i>Overige gebieden</i>	-	-	-	> 10 m ³ /u ^P	Geen vergunningen voor diepe onttrekkingen in bepaalde gebieden.

Figuur 2: Regelgeving van provincies voor onttrekking van grondwater voor beregening van sportvelden. De afkortingen 'kw', 'mnd' en 'jr' staan voor kwartaal, maand en jaar. De volumes zijn intensiteiten, tenzij P is toegevoegd, dan gaat het om de maximale pompcapaciteit van de installatie

In Noord-Brabant om verdroging tegen te gaan: in deze provincie is het grondwaterverbruik vanwege de schaarste van (bereikbaar) oppervlaktewater erg hoog. In de landbouw wordt het gebruik van beregeningsplanners in Noord-Brabant gestimuleerd, in Limburg en Gelderland wordt dat zelfs verplicht gesteld. Voor beregening van sportvelden daarentegen is dat niet het geval. Voor beide gebruikdoeleinden is onttrekking van het diepe grondwater in (delen van) Flevoland, Overijssel, Noord-Brabant en Limburg verboden; dat water is gereserveerd voor drinkwateronttrekkingen. Hoewel de beregeningsplanner niet is opgenomen in het beleid voor beregening van sportvelden zijn er

wel andere maatregelen die het zuinig omgaan met grondwater moeten bewerkstelligen. Zo prefereert de helft van de provincies het gebruik van oppervlaktewater boven grondwater om de negatieve gevolgen van grondwateronttrekking te voorkomen en hebben de meeste provincies de mogelijkheid een verbod op grondwateronttrekking in te stellen, zoals bij (extreme) droogte. Een voorbeeld van een dergelijk verbod is het beregeningsverbod, dat inhoudt dat beregening weliswaar is toegestaan, maar de waterwinning voor dit doel verboden is (zie figuur 3).

Oppervlaktewater

Figuur 4 geeft een overzicht van de regels voor

onttrekking van oppervlaktewater voor beregening van sportvelden. Net als bij grondwater verschillen deze regels sterk. Zelfs binnen waterschappen kunnen verschillende regels gelden, zoals in waterschap Hunze en Aa's waar de meldplicht in het Groningse deel van het waterschap op andere onttrekkingen van toepassing is dan in het Drentse deel. Waar waterschappen zich uitstrekken over meerdere provincies moet waterschapsbeleid aan verschillend provinciaal beleid voldoen. Als dat afwijkt, kunnen dergelijke onduidelijkheden ontstaan. Ook tussen waterschappen variëren de regels. Enkele waterschappen hanteren verschillende regels voor onttrekkingen uit grote en kleine

Meld-, registratie- en vergunningplicht

De meldplicht houdt in dat de onttrekking vooraf moet worden gemeld aan de kwantiteitsbeheerder. Een vergunning is dan niet nodig. De meldplicht geldt meestal voor onttrekkingen vanaf een bepaalde intensiteit of capaciteit, bijvoorbeeld 10 m³/u. Wanneer de onttrekking kleiner is dan deze limiet geldt een vrijstelling. De meet-/registratieplicht houdt in dat de onttrekking moet worden gemeten, geregistreerd en doorgegeven aan de kwantiteitsbeheerder. De meet-/registratieplicht geldt veelal vanaf een bepaalde intensiteit of capaciteit, maar kan ook worden opgelegd als de kwantiteitsbeheerder zo besluit. Wanneer algemene regels ingesteld zijn, zijn onttrekkingen die daaraan voldoen niet vergunningplichtig. Algemene regels worden meestal ingesteld voor een bepaalde categorie onttrekkingen of voor onttrekkingen van bepaalde intensiteit of capaciteit, bijvoorbeeld 20 tot 60 m³/u. De vergunningplicht houdt in dat onttrekken alleen is toegestaan als de kwantiteitsbeheerder een vergunning heeft verleend. De vergunningplicht geldt meestal voor onttrekkingen vanaf een bepaalde intensiteit of capaciteit, bijvoorbeeld 60 m³/u. Een procedure voor een vergunning duurt doorgaans enkele maanden, bij provinciale vergunningen voornamelijk vanwege twee inspraakperiodes. Vergunningen zijn doorgaans enkele jaren geldig. Voor het doorgeven van meldingen en meetgegevens of het aanvragen van een vergunning wendt u zich tot de kwantiteitsbeheerder in kwestie: provincie, waterschap of Rijkswaterstaat.

watgangen; sommige verbieden onttrekkingen in bepaalde gebieden of onder bepaalde omstandigheden, andere hebben helemaal geen beleid of juist een heel strikt beleid en weer andere berekenen extra kosten voor een onttrekking. De meldplicht geldt doorgaans voor onttrekkingen vanaf 5, 10 of 20 m³/u en de vergunningplicht vanaf 0, 20 of 100 m³/u. In een aantal gevallen is geen melding of vergunning vereist. In de meeste gevallen is er geen registratieplicht. Deze geldt meestal alleen als de kwantiteitsbeheerder daartoe besluit. Evenals provincies kunnen de meeste waterschappen onder bijzondere omstandigheden een onttrekkingverbod voor beregening instellen. Slechts de hoogheemraadschappen Delfland en

	Voorkeur voor oppervlaktewater	Beregeningsverbod mogelijk
Groningen	-	X
Friesland	X	X
Drenthe	X	X
Flevoland	X	X
Overijssel	X	X
Gelderland	-	-
Utrecht	X	X
Noord-Holland	X	-
Zuid-Holland	X	X
Zeeland	-	-
Noord-Brabant	-	-
Limburg	-	-

Figuur 3: Overzicht van provincies die een beregeningsverbod kunnen afkondigen en provincies waarbij de noodzaak van het gebruik van grondwater moet worden aangetoond of grondwater alleen kan worden gebruikt als onvoldoende oppervlaktewater aanwezig is

Amstel, Gooi en Vecht hebben deze mogelijkheid niet.

Waterkwaliteit

Onttrekkingen moeten niet alleen voldoen aan regels over waterkwantiteit, er zijn ook regels omtrent kwaliteit. Echter, omdat oppervlaktewateronttrekkingen geen invloed hebben op de waterkwaliteit in de watergang waaruit onttrokken wordt (er wordt alleen water onttrokken, niets toegevoegd) zijn deze regels niet van toepassing op dit type onttrekkingen. Omdat (inrichtingen voor) grondwateronttrekkingen wél de kwaliteit van het grondwater kunnen beïnvloeden, bestaan er regels voor werkzaamheden in waterwingebieden en grondwaterbeschermingsgebieden. Grondwaterbeschermingsgebieden zijn de bufferzones rond (drink)-waterwingebieden en beslaan circa 3,5% van Nederland, variërend van 0,5% in Friesland tot bijna 8% in Limburg. Om te voorkomen dat mogelijk vervuild oppervlakkig grondwater met het schonere diepe grondwater in contact komt, is het in de betreffende gebieden verboden de beschermende werking van slecht doorlatende bodemlagen aan te tasten en boorputten op te richten of te gebruiken. In de meeste provincies is het mogelijk ontheffing aan te vragen op deze verboden, voor beregening van sportvelden kan dit bij de gemeente. De gebiedsgrenzen zijn, evenals de regels, te vinden in de provinciale milieuvorderingen, die in veel gevallen gemakkelijk op internet te vinden zijn. De gebiedsgrenzen staan daarnaast met borden aangegeven in het veld.

Kosten

Verschillende kosten kunnen verbonden zijn aan het onttrekken van water (figuur 5). Naast de kosten voor de pompinstallatie en het eventueel slaan van een put hebben onttrekkers te maken

met aanvullende leges- en publicatiekosten van een vergunning. Onttrekkingen die onder de meldplicht of algemene regels vallen, zijn kosteloos. Hoewel de nationale grondwaterbelasting op onttrekking voor beregening sinds 2006 is vervallen, bestaat er wel een provinciale heffing op grondwater. Daarnaast kunnen grondwateronttrekkers opdraaien voor eventuele schade als gevolg van de onttrekking. Grondwateronttrekkingen voor beregening komen veel voor, maar zijn vergeleken met de grote industriële- en drinkwateronttrekkingen erg klein van omvang. Door het grote aantal kleine onttrekkers zijn de administratieve lasten, die gemoeid zijn met meldingen en vergunningsaanvragen, erg hoog. In een poging deze administratieve lasten te drukken, heeft een aantal kwantiteitsbeheerders leges en heffingen afgeschaft.

Leges

Omdat kwantiteitsbeheerders hun eigen prijzen mogen bepalen, lopen de kosten van vergunningsaanvragen (de zogeheten leges) sterk uiteen. Ook omdat niet overal de volledige kosten in rekening worden gebracht. Leges worden vaak berekend voor het wijzigen of vernieuwen van vergunningen; het bedrag daarvoor ligt meestal lager dan bij een eerste aanvraag. In Limburg is voor beregeningsinstallaties van sportvelden overigens ook een vergunning (à €215) vereist. De manier waarop leges berekend worden, verschilt sterk. Doorgaans zijn de legeskosten een vast bedrag, maar het komt ook voor dat de prijs afhangt van de pompcapaciteit (Noord-Holland) of het onttrokken watervolume (Groningen, Drenthe, Gelderland, Utrecht en Limburg). Enkele waterschappen heffen hogere leges naarmate de complexiteit van de vergunningsaanvraag toeneemt. Vergunningen voor grondwateronttrekking zijn doorgaans een stuk duurder dan

Kwaliteitsbeheerder	Meldplicht	Registratieplicht	Vergunningplicht	Opmerkingen
Rijkswaterstaat	> 20 m ³ /u	als bestuur zo besluit	> 100 m ³ /u	Vrijstelling van de meldplicht als eenmalig max. 20.000 m ³ wordt onttrokken met een debiet < 100 m ³ /u
De Aa en Maas	> 10 m ³ /u	als bestuur zo besluit	> 70 m ³ /u of in beschermde gebieden	-
Amstel, Gooi en Vecht				
primaire boezemwateren	> 20 m ³ /u ^P	als bestuur zo besluit	> 90 m ³ /u ^P	-
secundaire en tertiaire wateren	> 20 m ³ /u ^P	als bestuur zo besluit	> 50 m ³ /u ^P	-
Brabantse Delta	> 50 m ³ /u ^P	als bestuur zo besluit	> 100 m ³ /u ^P of in beschermde gebieden	-
Delfland	Geen beperkingen voor onttrekkingen t.b.v. beregening			-
De Dommel	-	-	altijd	-
Fryslân	-	> 250 m ³ /u uit boezem	op de Waddeneilanden of als peil > boezempeil of in hoogwatercircuits in bemalen gebieden	Onttrekken kost 75 €/jr
Groot Salland	> 5 m ³ /u in overige wateren	als bestuur zo besluit	> 5 m ³ /u in bepaalde wateren	Verbod in bepaalde wateren. Kosten onttrekking in bepaalde gebieden: 3,70 € per m ³ /u ^P
Hollandse Delta	> 20 m ³ /u ^P of > 20% verandering	als bestuur zo besluit	> 100 m ³ /u ^P	Verbod op 10 cm peilafwijking t.o.v. peilbesluit.
Hollands Noorderkwartier				
primaire wateren	> 50 m ³ /u ^P	als bestuur zo besluit	> 100 m ³ /u ^P	Verbod in bepaalde gebieden op Texel en in de kust- en duinstreek.
overige wateren	> 10 m ³ /u ^P	als bestuur zo besluit	> 20 m ³ /u ^P	Verbod op peilverandering.
Hunze en Aa's	> 10 m ³ /u ^P of verandering > 10 m ³ /u (Groningen) of > 20% (Drenthe)	> 20 m ³ /u ^P	> 20 m ³ /u ^P	
Noorderzijvest	> 10 m ³ /u ^P	bij vergunning	> 20 m ³ /u ^P	Alleen toegestaan uit watergangen die met wateraanvoer op peil gehouden kunnen worden
Peel en Maasvallei	> 10 m ³ /u ^P en bij verandering	> 10 m ³ /u ^P	> 60 m ³ /u ^P	Verbod in bepaalde gebieden.
Reest en Wieden	> 20 m ³ /u ^P	-	> 100 m ³ /u ^P	-
Regge en Dinkel	> 0 m ³ /u of bij verandering	als bestuur zo besluit	> 100 m ³ /u	Vrijstelling voor 5 m ³ /u onttrekking in 24u. Stoppen met onttrekken als benedenstrooms stuwpeil wordt overschreden.
Rijn en IJssel	-	-	> 1 m ³ /u	Alleen mogelijk uit grotere watergangen met voldoende aanvoer en als stuwpeil niet wordt overschreden
Rijnland	> 20 m ³ /u ^P of > 20% verandering	Als bestuur zo besluit	> 100 m ³ /u ^P en bij peilafwijking van peilbesluit	-
Rivierenland	Geen duidelijke regelgeving. Elke aanvraag wordt apart bekeken.			
Roer en Overmaas	> 5 m ³ /u of > 20% verandering	-	> 0 m ³ /u uit primaire wateren en secundaire wateren van invloed op prim. w. of > 10 m ³ /u uit sec. w.	Voor niet alle wateren worden vergunningen verstrekt; 20 locaties aangewezen waar met tankauto water onttrokken mag worden.
Schieland en de Krimpenerwaard	Op dit moment zijn er geen regels voor onttrekkingen tbv beregening. Een nieuwe keur is in voorbereiding; Het is onduidelijk wat het beleid voor onttrekkingen daarin zal zijn.			
De Stichtse Rijnlanden	Algemeen verbod op het onttrekken. Ontheffingen mogelijk voor onttrekkingen uit hoofdwatertgangen.			Ontheffingen mogelijk.
Vallei & Eem	Verbod op het onttrekken van oppervlaktewater > 1 m ³ /u.			
Velt en Vecht	> 10 m ³ /u	als bestuur zo besluit	> 50 m ³ /u ^P of bij peilverlaging of > 10 m ³ /u in kwetsbaar gebied	-
Veluwe	> 5 m ³ /u	-	> 20 m ³ /u	Verbod op onttrekken uit wateren met bijzondere waarden
Zeeuwse Eilanden	> 5 m ³ /u ^P	-	-	Vrijstelling in zoetwateraanvoergebied: Reigersbergsche Polder, zuidelijk deel van Eerste Bathpolder, en Tholen.
Zeeuws-Vlaanderen	> 10 m ³ /u ^P of > 20% verandering	als bestuur zo besluit	> 20 m ³ /u ^P	Verbod op onttrekken > 20 m ³ /u in zoetwateraanvoergebieden.
Zuiderzeeland				
gestuwd water, hoofdaanvoer-stelsel	> 1 m ³ /u ^P en > 10% verandering	-	> 250 m ³ /u ^P	
overige wateren	> 100 m ³ /u ^P en > 10% verandering (> 20 m ³)	-	> 250 m ³ /u ^P	

Figuur 4: Regelgeving van waterschappen en Rijkswaterstaat voor onttrekking van oppervlaktewater voor beregening van sportvelden. De volumes zijn intensiteiten, tenzij ^P is toegevoegd, dan gaat het om de maximale pompcapaciteit van de installatie.

die voor oppervlaktewateronttrekking. Grote verschillen bestaan ook tussen provincies en waterschappen onderling. Leges voor een vergunning voor oppervlaktewateronttrekking variëren van €27 tot €400 (figuur 7), terwijl leges voor een vergunning voor grondwateronttrekking van 40.000 m³/jaar variëren van €164 tot € 3.600 (figuur 8). Zuid-Holland, Rijkswaterstaat en een derde van de waterschappen heft daarentegen helemaal geen leges.

Publicatiekosten

Alle provinciale vergunningen moeten ter inzage worden gelegd om belanghebbenden de mogelijkheid te geven te reageren op voorgenomen provinciale besluiten, zoals het verlenen van een vergunning op grondwateronttrekking. De kosten voor de aankondiging ervan variëren van €250 in Groningen tot €2.500 in Overijssel. Flevoland, Zeeland en Noord-Brabant verrekenen de publicatiekosten in de eerdergenoemde leges en Zuid-Holland heeft de publicatiekosten geheel afgeschaft. Waterschapsbesluiten hoeven niet ter inzage worden gelegd. Daardoor worden er geen publicatiekosten geheven op vergunningen voor oppervlaktewateronttrekking.

Grondwaterheffing

De grondwaterheffing is alleen van toepassing op grondwateronttrekkers. Deze provinciale heffing op het jaarlijks onttrokken volume grondwater varieert van 0,81 cent/m³ in Noord-Holland tot 2,54 cent/m³ in Zeeland (figuur 6) en wordt gebruikt voor de financiering van onder meer beheersmaatregelen en onderzoek. Provincies bepalen zelf de hoogte van de heffing. Overijssel heeft de grondwaterheffing voor beregeningsonttrekkingen afgeschaft, andere provincies hebben veelal onttrekkingen kleiner dan 10.000 tot 100.000 m³/jaar ervan vrijgesteld (zie heffingsvrije voet in figuur 6). Door de grote verschillen in de leges, publicatie- en heffingskosten variëren de totale kosten van een vijfjarige grondwateronttrekking van 40.000 m³/jaar van € 2.250 tot € 7.350, afhankelijk van de provincie waar de onttrekking onder valt (figuur 9). Ook bij oppervlaktewateronttrekkingen varieert de prijs sterk, al ligt de prijs een stuk lager dan bij grondwateronttrekkingen. De grote variatie in kosten is niet te verklaren en creëert ongelijkheid tussen gebruikers in aangrenzende gebieden, omdat het de facto kan betekenen dat de ene gebruiker veel meer betaalt dan zijn buurman, terwijl het water uit precies hetzelfde hydrologische systeem wordt onttrokken.

Boetes

Kwantiteitsbeheerders zijn belast met de handhaving van beleid en kunnen hoge boetes uitdelen als onttrekkingen niet aan de regels voldoen. Illegale onttrekkingen moeten bij ontdekking worden gestopt, eventuele putten worden gedicht. Het is daarom raadzaam te zorgen dat onttrekkingen aan de eisen voldoen en dat onttrekkers op de hoogte zijn van actuele regelgeving, inclusief mogelijke beregeningsverboden.

Grond- of oppervlaktewater?

De regels voor grond- en oppervlaktewateronttrekkingen komen in het algemeen redelijk overeen. Grenswaarden voor de meld- en vergunningplicht zijn veelal vergelijkbaar. De keuze tussen grond- en oppervlaktewater zal in de meeste gevallen van andere factoren afhangen, zoals waterbeschikbaarheid, waterkwaliteit, zekerheid en kosten. Een oppervlaktewateronttrekking is aanzienlijk goedkoper dan een grondwateronttrekking, vanwege het gemak van onttrekken, de lagere vergunningskosten en het ontbreken van een heffing. Onttrekking van oppervlaktewater is echter niet overal in Nederland mogelijk, vanwege een te grote afstand tot een watergang van voldoende volume. Daarnaast kan oppervlaktewater bij grote droogte schaars zijn, waardoor de onttrekkingmogelijkheden beperkt kunnen zijn. Beregeningsverboden uit oppervlaktewater

komen dan ook vaker voor dan beregeningsverboden uit grondwater. Hoewel grondwateronttrekking duurder is, biedt het meer zekerheid in tijden van droogte en is het veelal van hogere kwaliteit dan oppervlaktewater. Grondwater is bijna overal beschikbaar, al is verdroging een probleem in bijvoorbeeld Noord-Brabant en kan de aanwezigheid van brak of zout water een belemmering zijn in de kustprovincies.

Toekomstig beleid

Versillende beleidsontwikkelingen beïnvloeden toekomstige regels voor waterwinningen.

1. Begin 2008 zal de Waterwet worden ingevoerd. Deze wet moet de bestaande wetgeving op het gebied van waterbeheer integreren en moderniseren. De belangrijkste gevolgen voor het onttrekkingbeleid zijn dat het beheer van grondwateronttrekkingen voor beregening zal verhuizen van de provincie naar het waterschap, de vergunningplicht in enkele gevallen kan worden vervangen door algemene regels en dat er één loket komt voor het aanvragen van zowel water- als milieuvergunningen.
2. Eind 2000 is de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) ingevoerd ter bescherming en verbetering van de kwaliteit van het grond- en oppervlaktewater vanaf 2015. Als gevolg van de KRW, die onder meer duurzaam gebruik van water moet bevorderen, kan het onttrekkingbeleid worden aangescherpt in

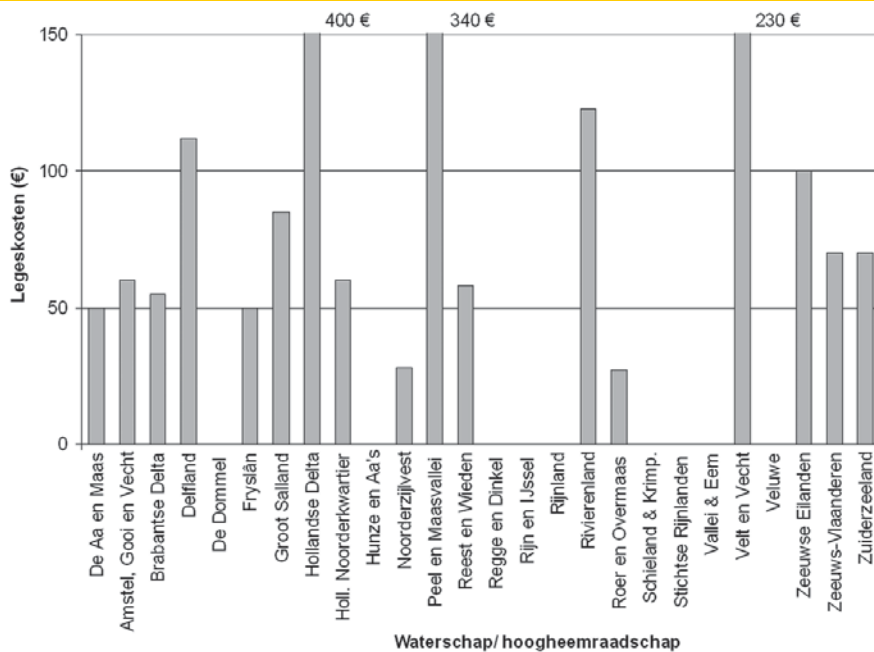
Mogelijke kostenpost	Onttrekking Grondwater	Oppervlaktewater
Melding & algemene regels	-	-
Vergunning voor onttrekking (leges)	x	x
Publicatie	x	-
Grondwaterheffing	x	-
Aansprakelijkstelling schade	x	-

Figuur 5: Mogelijke kostenposten die van toepassing zijn op onttrekkingen van grond- en oppervlaktewater

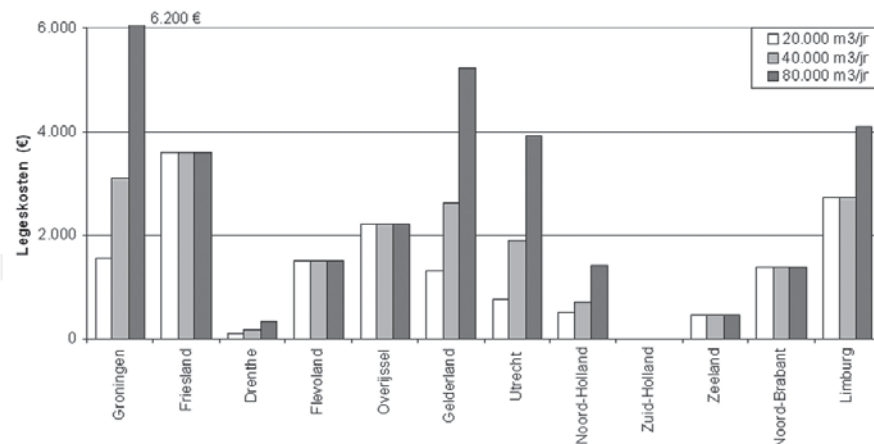
Provincie	Provinciale heffing (ct/m ³)	Heffingsvrije voet
Groningen	2,00	< 30.000 m ³ /jr
Friesland	1,10	< 10 m ³ /u
Drenthe	1,03	geen
Flevoland	1,71	< 20.000 m ³ /jr
Overijssel	-	-
Gelderland	1,30	< 100.000 m ³ /jr
Utrecht	1,50	< 48.000 m ³ /jr
Noord-Holland	0,81	< 10.000 m ³ /jr
Zuid-Holland	1,13	< 12.000 m ³ /jr
Zeeland	2,54	< 20.000 m ³ /jr
Noord-Brabant	1,90	< 10 m ³ /u, < 68 €
Limburg	1,13	< 10.000 m ³ /jr

• Flevoland: Grondwaterheffing over het totaal onttrokken volume water minus 10.000 m³

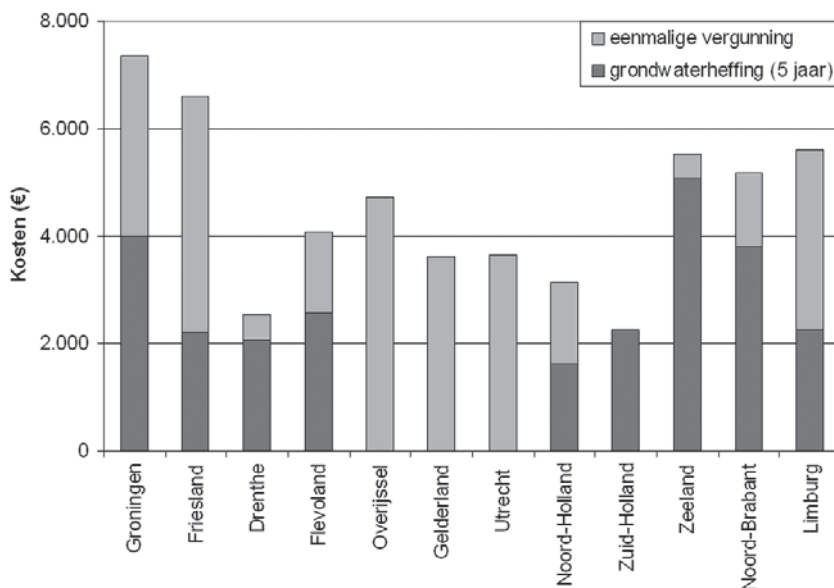
Figuur 6: Provinciale heffing voor onttrekkingen voor beregening van sportvelden, en de heffingsvrije voet: het volume water waaronder de onttrekker is vrijgesteld van het betalen van grondwaterheffing

Figuur 7 Legeskosten per vergunningsaanvraag voor oppervlaktewateronttrekking.

Figuur 8 Legeskosten per vergunningsaanvraag voor grondwateronttrekking t.b.v. beregning.

Figuur 9 Kosten van een 5-jarige grondwateronttrekking voor beregning van sportvelden à 40.000 m³/yr. De kosten bestaan uit eenmalige vergunningskosten (leges, publicatiekosten, beregeningsinstallatie) en vijf jaar grondwaterheffing. In enkele provincies valt de 40.000 m³/yr onder de heffingsvrije voet waardoor de kosten voor de grondwaterheffing daar nul zijn.

gebieden waar de milieudoelstellingen niet worden gehaald of waar de onttrekking groter is dan de grondwateraanvulling. Voor oppervlaktewateronttrekkingen zullen er waarschijnlijk weinig gevolgen zijn.

- Op dit moment is een aantal provincies en waterschappen de eigen verordening of keur aan het vernieuwen. Veelal wordt de bestaande vergunningplicht verruimd en worden algemene regels ingesteld om de bureaucratie te verminderen en de administratieve lasten te drukken. Deze deregulering wordt gestimuleerd door de Rijksoverheid.
- Veel waterschappen hebben aangegeven in de toekomst apart beleid voor beregeningsonttrekkingen te willen ontwikkelen. Nu valt deze categorie onttrekkingen veelal onder de algemene onttrekkingregels.

Meer informatie

Als u meer informatie wilt over zaken met betrekking tot waterwinning kunt u contact opnemen met uw provincie (grondwater), waterschap (oppervlaktewater: www.waterschappen.nl) of Rijkswaterstaat. Bij deze kwantiteitsbeheerders kunt u ook terecht voor vragen over de locatie van grondwaterbeschermingsgebieden en andere kwetsbare gebieden. Een uitgebreider verslag van het onderzoek, inclusief kostenplaatjes en kaartmateriaal, kunt u vinden in het rapport van Stooft & Ritsema (2006).

De verzamelde data zijn aan verandering onderhevig. Kijk op www.greenkeeper.nl om te zien welke golfbanen in kwetsbaar gebied liggen.

Literatuur

- Stooft, C.R. en C.J. Ritsema (2006). Waterwinning voor beregning in de landbouw en op sportvelden: een overzicht van de regelgeving in Nederland. Alterra-rapport 1364. www.alterra.wur.nl.
- Schotten C. (2003). SGB-gebieden; relatie tot andere provinciale gebiedsindelingen en milieubelasting. RIVM-rapport 408651003.